

нальної підготовки, в цілому позитивно впливає на їх конкурентоспособність в контексті європейських тенденцій.

Адаптація, адаптивна модель, професійно-математична компетентність, професійний профіль, якість професійної підготовки.

In the article problems are examined forming of professionally-mathematical competences of students related to development of strategy agrarian university of higher learning in the context of upgrading of their trade education. It is suggested that only the creative realization of the considered approaches to the formation of professional competence through the implementation of a mathematical model of adaptive learning mathematical disciplines by students of agricultural universities to a large extent will improve the quality of their training, in general, have a positive impact on their competitiveness in the context of European trends. The adaptive mathematical model for the Bachelor of Agricultural Universities in the relevant field will understand an organization of educational process, which formed the relevant competencies to implement mathematical knowledge in solving various problems, which generally provides a basic level of professional competence and mathematics as a necessary component of professional future agrarian profile.

Adaptation, adaptive model, professionally-mathematical competence, professional profile, quality of professional preparation.

УДК 004.65:378.1:371.214.114

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ БАЗ ДАНИХ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ РОЗРОБОК ДЛЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УКРАЇНІ

**А. Невзгляденко, магістр
О. М. Касаткіна, старший викладач**

Стаття присвячено необхідності кращої організації процесу систематизації науково-методичних документів, підвищенню мотивації соціального педагога у сільській місцевості до створення, наповнення та використання баз даних науково-методичних розробок. Сьогодні стає помітною тенденція об'єднання існуючих банків соціологічних даних у більш великі формації. Локальні банки даних об'єднують у національні, національні у міжнародні. Звичайно, це не легка справа, що вимагає уніфікації форматів зберігання даних, уніфікації метаданих, створення зручних уніфікованих інтерфейсів тощо. Персоніфікація обліку об'єктів адресної соціальної допомоги являє собою рішення цілого ряду завдань,

починаючи від регламентації джерел соціальної інформації, необхідної для забезпечення її однозначності і закінчуючи проведенням комплексу організаційно-технічних заходів щодо забезпечення збору, введення, коригування та захисту від несанкціонованого доступу до інформації про людину і забезпеченням порядку взаємодії між різними організаційними структурами при вирішенні питання про надання соціальної допомоги конкретній людині.

Банки даних, систематизація, інформаційні системи, соціальний педагог, СУБД

Актуальність. Сьогодні, як ніколи раніше, відчувається необхідність створення системи єдиного інформаційного простору або системи управління базами науково-методичних розробок соціальної сфери, єдиної соціально-педагогічної інформаційної системи. Саме вони дозволить домогтися необхідної інтеграції інформаційних ресурсів на основі сховищ і банків даних документованої інформації і своєчасно отримувати аналітичні та зведені дані про стан соціальної сфери, реалізації сільських соціальних програм [1, с. 11].

Актуальність створення і наповнення баз даних науково-методичних розробок обумовлена цілим рядом факторів, серед яких особливо слід виділити інформатизацію, зростання ролі інформаційного забезпечення при прийнятті управлінських рішень, а також багатofакторність і різноманітність соціальних проблем у сільській місцевості, що потребують вирішення.

Аналіз досліджень і публікацій. В Україні зараз немає єдиного національного банку соціологічних даних, хоча є цікаві розробки, наприклад: банк даних Київського міжнародного інституту соціології, банк даних, створений на базі Інституту соціології НАН України. Ці банки містять результати соціологічних досліджень, які проводились чи проводяться цими організаціями. Зокрема, Інститут соціології НАН України, починаючи з 1992 р., проводить щорічне емпіричне моніторингове дослідження особливостей розвитку українського суспільства. На основі цього регулярно повторюваного дослідження зібрана велика кількість даних щодо таких сфер життя українського суспільства, як економічна ситуація, політична ситуація, соціальна ситуація, соціальне самопочуття, освіта, соціальні відносини, місцеві умови, мовна ситуація, вільний час, житлові проблеми, матеріальне становище родини, зайнятість населення, транспорт і зв'язок, екологія, інформаційний простір. На основі наявних ознак можна вивчати в динаміці тенденції соціальних змін, стан громадської думки, ціннісні орієнтації населення, перспективи розвитку українського суспільства тощо [4, 5]

Проблемам створення та розвитку національних банків соціологічних даних в Україні присвячено мало наукових публікацій, зокрема, серед публікацій вітчизняних науковців останніх років ця тематика розроблялась лише в статтях Є.І. Головахи [4] та А.П. Горбачика [5]. Такий стан речей пояснюється, перш за все, тим, що зазначена тематика потребує міждис-

циплінарних досліджень, вирішення більшості питань лежить на перетині таких наукових дисциплін, як соціологія та кібернетика. Однак інтенсифікація наукових досліджень у західних країнах, співробітництво з фахівцями, що створювали і підтримують існуючі банки соціологічних даних в інших країнах, сприяє активізації таких досліджень і в нашій країні.

Проблема інформатизації в соціальній діяльності педагога відображена у працях таких російських науковців В.А. Васильєва, А.И. Лаврикова, Л.Г. Гуслякова, С.И.Григорьев, С.М. Гаріна та інші.

Метою статті є доведення доцільності використання баз даних методичної документації у професійній діяльності соціального педагога, зокрема в сільській місцевості.

Виклад основного матеріалу. Система узгодженого інформаційної взаємодії дозволяє об'єднати існуючі бази даних, банки даних в органах охорони здоров'я, освіти, зайнятості, соціального захисту та інших структурних підрозділах соціальної сфери. Галузеві системи інформаційного забезпечення управління процесами соціального захисту, освіти, зайнятості сільського населення перебувають у стадії становлення. Перспективи розвитку соціальної сфери пов'язані з її інформатизацією і технологізацією, використанням інформаційних технологій при вирішенні завдань соціального захисту різних верств населення.

Сьогодні стає помітною тенденція об'єднання існуючих банків соціологічних даних у більш великі формації. Локальні банки даних об'єднують у національні, національні у міжнародні. Звичайно, це не легка справа, що вимагає уніфікації форматів зберігання даних, уніфікації метаданих, створення зручних уніфікованих інтерфейсів тощо.

Складність і різноманіття проблем, обумовлених особливостями життєдіяльності малозабезпечених, соціально незахищених груп, специфіка їх адаптації в різних соціумах зумовлюють необхідність відповідної інформації. Рішення проблем, що регулюють життєдіяльність такої категорії, як особи з обмеженими фізичними можливостями, ускладнено внаслідок таких умов:

- багатofакторності умов і причин виникнення інвалідності, неоднозначності причинно-наслідкових відносин, що виникають внаслідок інвалідності;
- недостатність інформації і знань про суть проблем інвалідів, їх витоках і можливостях рішення в перспективі;
- малої доступності систем, засобів, інформаційних ресурсів широкому колу зацікавлених осіб при відповідному забезпеченні вимог інформаційної безпеки особистості;
- відсутність належного технічного оснащення, що забезпечує системну цілісність;
- відсутність механізму координації державних і громадських структур при виробленні і прийнятті рішень на різних рівнях, у тому числі і законодавчому [2, с. 119].

Аналіз наявних даних свідчить про те, що кожне з соціальних, освітніх, медичних установ йде своїм шляхом при зборі, обробці, зберіганні та

використанні документованої інформації. Звідси її одностороння залежність від професійної орієнтації соціальної служби або відомства. Кожна організація вирішує проблеми інформаційного забезпечення своєї галузі самостійно, без взаємодії з іншими, що виключає можливість виявлення фактора взаємовпливу, відображення динаміки проблемних змін залежно від часу. Отже, інформація не може бути повною і об'єктивною, що ускладнює її аналіз і прийняття управлінських рішень [3, с.340].

Багатофакторність і необхідність урахування цих обставин вимагають відповідного рівня структуризації інформації, створення міжвідомчої інформаційної мережі, що відбиває стан соціальної сфери, її інформаційного поля.

Необхідна не тільки інформація, але і її відповідна аналітична обробка. Особливої актуальності набувають наступні умови:

- аналіз істоти проблем, факторів, причинно -наслідкових зв'язків , приватних питань;
- змістовна формулювання проблем , що потребують вирішення;
- прогнозування ситуацій і вироблення рекомендацій;
- визначення умов , необхідних для досягнення бажаних результатів;
- прогнозування можливих наслідків реалізації того чи іншого управлінського рішення.

Істотним фактором, що стримує ефективне використання інформаційних технологій в соціальній сфері, є недосконалість а, по суті, неповнота і недостовірність вихідних даних, що відображають реальний стан особистості в різних соціумах, а саме відсутність методики використання і наповнення БД науково-методичними розробками для супроводу роботи сільських педагогів у сільській місцевості. [8, с. 11]

Завданнями програми є:

- вдосконалення механізму організації, підвищення рівня і якості адресної соціальної допомоги населенню сільської місцевості;
- створення єдиної системи управління базами даних (СУБД) науково-методичними розробками, що забезпечує індивідуальний підхід у вирішенні соціальних завдань;
- підвищення ефективності, обґрунтованості та оперативності виконання програм адресної соціальної допомоги громадянам, що проживають у сільській місцевості;
- створення розподіленого інтегрованого інформаційного банку даних про соціально-економічне становище населення, переліку видів одержуваної допомоги з метою розробки нових напрямків у галузі соціального захисту і програм адресної соціальної допомоги громадянам.

Створення єдиної СУБД дозволяє скоротити витрати на введення даних і супроводження БД, експлуатованих структурними підрозділами регіонального уряду, за рахунок зниження відсотка повторюється інформації.

Істотна економія може бути досягнута також за рахунок реалізації інформаційної системи на основі мережевих технологій, які зводять до мі-

німуму витрати на супровід системи та оновлення бази даних на робочих місцях користувачів.

Єдина СУБД, що розробляється паралельно з вирішенням організаційних питань і реформуванням законодавчих основ, норм і критеріїв надання адресної соціальної допомоги, покликана, в кінцевому рахунку, забезпечити якісно новий рівень життя населення у сільській місцевості України.

Інформаційні потоки, що стосуються об'єктів адресної соціальної допомоги, носять, швидше, функціональний характер, що відображає тільки сферу інтересів що у інформаційному обміні організаційних структур, і не дозволяють отримати зведену інформацію про конкретних отримувачів соціальної допомоги.

Створення єдиної СУБД методичних розробок для супроводу роботи сільських педагогів і працівників принципово неможливе без використання сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних засобів, а також нових інформаційних технологій. WEB-технології дозволяють створити єдину СУБД для взаємодії сільського педагога та працівника з органами виконавчої влади, в якій соціально важлива інформація буде представлена в доступній і зручній формі. Інтернет-пункти гарантують усім громадянам рівні можливості використання цього нового способу адресного взаємодії з органами виконавчої влади регіону.

В основу побудови СУБД матеріалів які містять інформацію адресної взаємодії органів виконавчої влади та сільського населення в соціальній сфері, що включає не тільки органи соціального захисту, а й органи охорони здоров'я, освіти, культури та інші, пропонується покласти соціальну картку жителя села.

Соціальна картка, яка створюється для кожного громадянина, містить персоніфіковану інформацію, що характеризує його соціальний статус, сімейний і матеріальний стан, соціальні пільги тощо. Для зберігання цієї інформації повинні бути створені територіально розподілені інформаційні бази даних, які будуть використовуватися органами виконавчої влади для вироблення індивідуальних програм взаємодії з кожним громадянином [9, с. 114].

Персоніфікація обліку об'єктів адресної соціальної допомоги являє собою рішення цілого ряду завдань, починаючи від регламентації джерел соціальної інформації, необхідної для забезпечення її однозначності і закінчуючи проведенням комплексу організаційно-технічних заходів щодо забезпечення збору, введення, коригування та захисту від несанкціонованого доступу до інформації про людину і забезпеченням порядку взаємодії між різними організаційними структурами при вирішенні питання про надання соціальної допомоги конкретній людині.

Єдина СУБД зберігає інтегровані інформаційні ресурси (відомості про жителів регіонів сільської місцевості), які будуть використані усіма державними установами в ході вирішення соціальних завдань. Ці ресурси в подальшому можуть бути використані також як базисний при формуванні системного територіального кадастру.

Висновок. Різноманітність соціальних проблем, які очікують свого рішення, вимагає координації діяльності, посилення взаємодії державних структур і різних неурядових, громадських організацій. Впровадження міжгалузевої системи інформації дозволить забезпечити оперативність і ефективність управлінських рішень, стійкість розвитку системи соціального захисту сільського населення, інформаційну безпеку особистості, розширить можливості вирішення проблем розвитку соціальної сфери на основі політики соціального партнерства.

Список літератури

12. Васильев В.А., Лаврикова А.И. Проблемы информатизации социальной сферы. / Васильев В.А., Лаврикова А.И. // Электронный ресурс. 2006 г. Режим доступ [\(<http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/dcae67e67d35b845c32569e7003f353b>\)](http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/dcae67e67d35b845c32569e7003f353b).

13. Вдовиченко І.Н. Загальні тенденції розвитку експертних технологій для дослідження складних систем / І.Н. Вдовиченко, В.Л. Косолапов // Научно-практический информационный журнал "Научно-техническая информация". - 2004. - №3. - С. 17 - 20.

14. Гуслякова Л.Г., Григорьев С.И. Предмет и объект социальной работы: постановка проблемы // Актуальные проблемы социологии, психологии и социальной работы / Акт. гос. ун-т. Барнаул, 1993. Вып.2. С.94-102.

15. Головаха Є.І. Концептуальні й організаційно-методичні засади створення «Українського соціологічного архіву і банку даних соціальних досліджень» / Є.І. Головаха // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2000. - № 1. - С. 138-151.

16. Горбачик А.П. Архіви соціологічних даних: цілі існування, форми роботи, проблеми створення / А.П. Горбачик // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2000. - № 3. - С. 130-144.

17. Бекетов Н.В. Оценка коммуникационной связности пространства в контексте развития информационной структуры экономики региона / Н.В. Бекетов // Информационное общество. Научно-аналитический журнал - Москва. 2007. № 5-6. С. 115-124.

18. Кремінь В.Г. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремінь // Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

19. Дєдов Є.Г. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до менеджменту в соціальній роботі: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 / Є. Г. Дєдов // – Луганськ, 2009. – 20 с.

20. Зверєва І.Д., Безпалько О.В., Харченко С.Я. та ін. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової // – К. : Наук. світ, 2003. – 233 с.

21. Настільна книга соціального педагога. Ч.І. (нормативно-правове забезпечення діяльності) / упоряд. Ю.А.Луценко, В.Г.Панок // – К.: Білоцерківдрук, 2011 – 308с.

22. Настільна книга соціального педагога. Ч.ІІ. (нормативно-правове забезпечення діяльності) / упоряд. Ю.А.Луценко, В.Г.Панок // – Км'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2011 – 248с.

Статья посвящена необходимости лучшей организации процесса систематизации научно - методических документов , повышению мотивации социального педагога в сельской местности для создания, на-

полнения и использования баз данных научно – методических разработок. Сегодня становится заметной тенденция объединения существующих банков социологических данных в более крупные формации. Локальные банки данных объединены в национальные , национальные в международные. Конечно, это не легкое дело , требующее унификации форматов хранения данных, унификации метаданных , создание удобных унифицированных интерфейсов и т.д. Персонификация учета объектов адресной социальной помощи представляет собой решение целого ряда задач , начиная от регламентации источников социальной информации, необходимой для обеспечения ее однозначности и заканчивая проведением комплекса организационно – технических мероприятий по обеспечению сбора, ввода, корректировки и защиты от несанкционированного доступа к информации о человеке и обеспечением порядка взаимодействия между различными организационными структурами при решении вопроса о предоставлении социальной помощи конкретному человеку.

Банки данных, систематизация, информационные системы, социальный педагог, СУБД

The article is devoted to the need for better organization of the process of organizing scientific – methodical documents motivate social teacher in the rural areas for the creation, content and use of databases of scientific – teaching materials. Today, it is a noticeable trend combining existing public data banks into larger formations . Local databases are combined into national , national to international . Of course , this is no easy task , requiring the unification of data storage formats , metadata harmonization , the creation of user-friendly standardized interfaces , etc. Personification of the recording of objects of targeted social assistance is the solution of a number of tasks ranging from the regulation of social sources of information necessary to ensure its uniqueness and ending with a complex of organizational - technical measures to ensure the collection, data entry , correction and protection against unauthorized access to information about rights and providing a procedure for cooperation between the different organizational structures in deciding whether to grant social assistance to a person.

Databases, documents organize, information systems, social worker